

Issand, seistes silm silma vastu Sinuga,
ma imestan.
Ma imestan,
kuidas Sa oled inimese imeliselt loonud;
ma imestan,
kuidas veel imelisemalt oled Sina
tema lunastanud;
ma imestan,
kuidas Sa julgesid saada väikeseks
ja katta igatsejad kiirgavaima rüüga.

Õnnistatud Kristuse sündimise pühi ja
saabuvat Issanda Aastat 2020
soovib Toomkoguduse pere

Foto: Joel Siim

PEAPIISKOPI LÄKITUS JÕULUPÜHADEKS JA ALGAVAKS ISSANDA AASTAKS 2020

Inimlik uudishimu ärgitab meid uurima lähemalt asju, mida esitletakse salapärasena, ning lugema ja vaatama kutsuvad paljusid esmalt uudised, mis kajastavad ohtusid, õnnetusi või traagilisi sündmusi. Siiski tahame, et meid endid, meie lähedasi, kodukanti, maad ja rahvast puudutavad sõnumid oleksid eelkõige rõõmsa, kinnitava, rahustava ja positiivse sisuga.

Prohvet Jesaja kirjutab just selliste sõnumite toojast: „Kui armsad on mägede peal sõnumitooja sammud. Ta kuulutab rahu, toob häid sõnumeid, kuulutab päästet ja ütleb Siionile: „Sinu Jumal on kuningas!“ (Js 52)

Just inglite kui üleloomulike sõnumitoojate hea sõnum Taaveti linnas sündinud Päästjast ajas esimesel jõuluööl Petlemma karjaseid uudishimulikult liikvele. Nad julgustasid üksteist minekule: „Läki nüüd Petlemma, et näha saada seda, mis on sündinud, mis Issand on teatanud meile!“ (Lk 2:15)

Kui inglite sõnum oleks sisaldanud teadet karmikäelise kohtumõistja sünnist, sündi-

nuks see karjased hoopis hirmust põgene-ma. Nende kaasaeg tundis ju keisreid ja kuningaid, kes teostasid oma võimu vägivald ja hirmuvalitsuse kaudu. Inglise julgustavas sõnumis oli viide hoopis teistsugusele valitsejale: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.“ (Lk 2:10–11)

Üleüldist vaimset keskkonda, meid ja inimesi meie ümber mõjutab see, millise sisuga, millistest allikatest ja missuguse alatooniga on meieni jõudvad uudised ja teated. Paraku on isegi õige asja eest kõnelejad oma sõnumi kohalejõudmiseks üha enam hakanud kasutama vihast ja kärkivat-noomivat kõnepruuki. Sellised sõnumitoojad hirmutavad inimesi eemale.

Esimese jõuluöö inglite eeskujul saavad kõik ristiinimesed olla sõnumitoojad, kelle samud on armsad ja sõnumid rõõmsad. Meie ülesanne Kristuse järgijatena on jagada ja

kuulutada kogu maailmale rahu ja armastust inglitel laenatud sõnadega: „Teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.“

Meie kuulutus Jeesuse sündimisest kui Jumala armastuseavaldusest inimestele ei saa väljenduda ähvardavalt või isegi ainult neutraalselt edastatud uudisena. Peame vastama Jumalale omalt poolt usu ja ustavusega ning sellel usul põhinevate armastustegudega. Iga väike märkamine, sõbralik naeratus ja heasoovlik tähelepanuavaldus muudab paremaks meid endid ning mõjutab keskkonda meie ümber. Kui palju enam suudaksime Jumala toel korda saata veel siis, kui parandame meelt ja keskendume kogu olemusega Kristuse armastusekäsu täitmisele!

Saagu sõnum Kristuse sünniimest kõigi inimeste elu muutvaks õnnistuseks, mis saadab meid ka algaval Issanda aastal 2020!

Peapiiskop Urmas Viilma

AGA TÄHTE NÄHES NAD SAID ÜLIVÄGA RÕÕMSAKS. (Mt 2:10)

Jürnas Kokla (59) on Tallinna piiskopliku toomkiriku kirikumees. „Kirikumehe ülesanne on teha kõike, mida kirikuõpetaja ei tee,“ selgitab Kokla. „Mina vastutan püha paiga e altariruumi korrasoleku eest. Teenin Jumalat ja inimesi.“

Oma kiriku kohta ütleb Kokla, et toomkirik on eriline kirik, mille sarnaseid teisi Eestis pole. Ja ta tunneb väga hästi toomkiriku ajalugu, on mõnikord turistidele kirikus ka teejuhiks.

Kiriku külaliste abiline

Aprillist kuni oktoobrini külastab toomkirikut tuhandeid turiste igast maailma otsast. „Toomkirik on tegutsev kirik, kuid ka turismiobjekt, muuseum, kontserdipaik. Mul on vaja palju suhelda, räägin praktiliselt hommikust õhtuni inglise keeles. Soomlas- tega räägin muidugi soome keeles. Viimastel aastatel käib meil väga palju aasialasi, eriti hiinlasi. Minu lemmikud on britid, nendega meeldib mul juttu ajada. Turistide hulgas on väga meeldivaid inimesi. Samas, kui kirik on turistide täis, on palju lärm, giidid teevad palju häält, pahandatakse, et miks orel mängib. Orel ometi ju võib mängida kirikus.“

Kirikusse sisenedes leiab külastaja end vastuvõtulaua eest, argipäeviti võib Jürnas Kokla olla just seal. „Kui inimesed küsivad minult kiriku, Tallinna või Eesti kohta, siis ma neile räägin. Otseselt ekskursioonide korraldamine minu ülesanne ei ole.“

Toomkirikut külastavad sageli meie riigi kõrged külalised, üks neist oli Saksamaa Liitvabariigi liidukantsler **Angela Merkel**. „Kui saabub näiteks Saksamaa kantsleri kaliibriga inimene, siis käivad siin juba varem nii meie kui külalise riigi julgestuspolitsei esindajad, kõik on väga turvatud ja hästi korraldatud.“ Kokla on nii mitmegi riigipea visiidi tunnistajaks olnud.

Kirikumees ja õpetaja

„Ma sattusin toomkirikusse tööle, sest vajasin tol ajal püsivat sissetulekut. Ja Jumala abiga juhtus nii, et tuttavate soovitusel sain siia kirikumeheks. Enne olin vabakutseline tõlkija. Kuue aasta jooksul on olnud ka aegu,

Foto: Tiit Pikkur

Kirikumees Jürnas Kokla vastutab püha paiga korrasoleku eest.

kus jätaksin siin kõik kus see ja teine, kuid ei ole veel jätnud. Miks? Sest toomkirik on minu lemmikkirik, ma ei raatsi siit lahkuda. Isegi kui argipäeva hallus tahab lämmatada, siis ma vaatan altariseina peale, seal üleval särab päikese taustal Iisraeli Jumala püha nimi, kirjutatud nii, nagu see heebreakeelses Piiblis on.“

Jürnas Kokla on Tallinnas sündinud, kuid isa poolt hiidlane, lõpetanud Tallinna 7. keskkooli. „Olen õppinud mitmel pool: Tartu ülikoolis, usuteaduse instituudis, kaks aastat Chicago luterlikus teoloogia akadeemias (Lutheran School of Theology at Chicago). Minu häda on see, et mul ei ole ühtegi diplomit, sellepärast ma ei saanudki teha korralikku akadeemilist karjääri. Siiski olin üheksakümnendatel nii Tartu ülikoolis kui usuteaduse instituudis ja humanitaarinsti- tuudis heebrea keele õppejõud.“

Loomult keeleinimene

Küsimuse peale, kust tuli suur huvi heebrea keele vastu, ütleb Kokla, et üks ikka Jumalalt see tuli. „Miks mõnest saab organist, aga teisest hoopis viuldaja. Ma olen oma loomult keeleinimene, tunnen ennast keeles ja tekstis hästi.“

Lähem kokkupuude kirikuga tekkis Koklal

Jürnas Kokla

Hebraist, endine heebrea keele õpetaja, praegune kirikumees

Tõlkinud eesti keelde John F. A. Sawyeri „Piibliheebrea keel algajale“

Abikaasa **Anna Verschik** on keeleteadlane, Tallinna ülikooli professor

Tütar **Noemi** on arst

kaheksakümnendatel, siis töötas (oli kella- mees ja tegi muid töid) ja elas ta mitu aastat Piliistveres, kus õpetajaks oli **Vello Salum**. Seal sai ta tõuke usuteaduse instituuti õp- pima minna. „Ma tahtsin Piiblist aru saada, algkeelte kaudu oli see kõige loomulikum ja minu jaoks ainuvõimalik tee. 1985. aastal läksin Tartusse **Jaan Undi** juurde kreeka keelt õppima, edasi jätkasin heebrea keele- ga Kalle Kasemaa juures.

Meil oli väike seltskond: **Marju Lepajõe**, **Andres Gross** ja mina, õpetaja oli Kalle Kasemaa, toonane UI õppejõud. Alustasime 1986. aastal, igal laupäeval kolm aastat jär- jest kohtusime ülikooli raamatukogus, kus Marju tollal töötas. Alguses Kasemaa luges meile põhjalikult heebrea keele gramma- tikat ja Vana Testamendi sissejuhatust. Me tõlkisime-analüüsisime valitud tekste heeb-

rea Piiblist, hiljem tutvusime piiblijärgse heebrea kirjandusega – lugesime mišnat, keskaegset heebrea luulet, aga ka moodsamat proosat ja luulet; nuusutasime pisut ka aramea ja araabia keelt. Ja nii kolm aastat järjest.

Me olime hästi motiveeritud. Igasuguseks akadeemiliseks arenguks on vaja tugevat motivatsiooni. Meie õppisime ja Kalle Kasemaa õpetas puhtast rõõmusest, ma ei tea, kas talle selle eest üldse palka maksti, meilt ta igatahes tasu ei võtnud. Seda võib kutsuda Tartu ülikooli usuteaduskonna embrüonaalseks ajaks. Ülikooli usuteaduskond taasavati 1991. aastal. Kasemaast sai esimene dekaan.“

Suur kirk – heebrea keel

Kokla suur kirk on heebrea keel, sellest võib ta pikalt rääkida. „Ehkki tänapäeval igas teoloogilises õppeasutuses enam heebrea keelt ei õpetata, siis see, kes tahab piibliteaduste

alal doktorikraadini jõuda, peab kindlasti algkeeli – heebrea ja kreeka keelt – õppima ja ikka põhjalikult,“ rõhutab Kokla. „Suur vahe on, kas õpid formaalselt ja saad oma hinde kätte või on sul motivatsioon.“ Jürnas Kokla on tõlkinud eesti keelde John F. A. Sawyeri õpiku „Piibliheebrea keel algajale“.

Heebrea keele, mis ei meenuta ühtegi teist Euroopas kõneldavat keelt, õppimine on alguses üsna aeganõudev. Kõigepealt tuleb tähestik selgeks saada, s.o 22 heebrea tähte (ainult kaashäälikud). Omaette teema on lugema õppimine. „Kui ma kirjutan heebrea keelse sõna, siis kirjutan ainult konsonandid, vokaalid mõtlen juurde. Vokaalide staatus heebrea keeles on võrreldav välte või palatalisatsiooni staatusega eesti keeles,“ toob Kokla lihtsa näite, kuid lisab, et vokaalimärgid on erijuhtudeks siiski olemas.

Ivriit e uusheebrea keel

Läheme keelejutuga edasi ja jõuame täna-

päeva – lisaheebrea räägitakse ivriiti (heebrea keelt e uusheebrea keelt) Piibliheebrea on vanaheebrea keel, milles on kirjutatud Vana Testament, see keel suri välja sadu aastaid enne Kristuse sündi. Uusheebrea keel on taas elustatud vanaheebrea keel. 18 sajandit surnud (Kokla sõnul koomas) olnud keel on tänapäeval lisaheebrea riigikeel. Teoloogiatudengite õpetatava piibliheebrea keele baasil lisaheebrea siiski hakkama ei saa, ivriiti tuleb eraldi õppida, rõhutab Kokla.

Keeltemaailma keerdkäikudest taas tänasena päeva tulles siirdub Jürnas Kokla toomkiriku vastuvõtulauda, et turistide vastu võtta ja neid huvitavatele küsimustele vastuseid anda. Jumalateenistustel näeb teda krutsifiksi kandmas.

Tiiu Pikkur

Ilmunud ajalehes Eesti Kirik

KRISTLIKUL FESTIVALIL „MAATA NÄKYVISSÄ“

Grupp Toomkoguduse ja Toomkooli noori oli läkitatud 15.–17. novembril Põhjamaade suurimale kristlikule festivalile „Maata Näkyvissä“, mis toimus Toomkiriku sõpruskoguduse kodulinnas Turus.

Festival sai alguse 1985. aastal, kui umbes 120 noort korraldasid mälestustseremonia varalähkunud Timo Vainio mälestuseks, kes sai 17-aastaselt südameinfarkti. Timol oli kaasasündinud südamepuudulikkus. Lilled asemel paluti annetada raha mälestusürituse korraldamiseks. Sellest sai alguse tänini kestev traditsioon. Igal aastal novembri kuus saavad ligi 20 000 noort kokku Soomes Turu linnas, et osa saada Põhjamaade suurimast kristlikust festivalist „Maata Näkyvissä“. Sel aastal oli see pidulik, sest toimus juba 35. korda. Tänavune teema oli „Mida ma kardan?“ (Mitä mä pelkään?). Ürituse üheks peakorraldajaks on Soome Luterlik Evangeeliumiühendus SLEY.

Festival kestis kolm päeva. Ööbiti koolimajas. Elu kees kahes kõrvuti asetsevas hoones, millest üks oli suurem meie tuntud Saku Suurhallist ja teine mõnevõrra „väiksem“. Päevi täitsid erinevad töötoad ning palju, palju muusikalisi elamusi. Kõikjal oli tunda

suunitlust põhisihtgrupile – noored ja nende juhendajad. Professionaalselt esitatud kontserdite kestel ja vahepausidel tunnistati Jumalast ja Tema imelisest tegutsemisest meie eludes. Jumalast, kes annab andeks meie patud oma poja Jeesuse Kristuse pärast. Me võime olla hirmul, kuid võime ikkagi küsida, mida „ma tegelikult kardan“. Me ei pea kartma ja loodetavasti jääb see mõte kõigile meelde tänavuselt festivalilt.

Viimasel päeval toimus sõnajumalateenistus suures Turu spordihallis, mille taustal me kõik rõõmsalt pildile oleme jäänud.

Noorte elamustest ja kogetu jagamiseks on materjali rohkem kui artikkel mahutab. Aga parim tunnistus sellest, et neile läks korda

kohapeal toimuv on kõigi ühine soov järgmisel aastal kindlasti naasta.

Festivali esinejatest võiks ära mainida näiteks Brightline (UK), BigBless, Inborn Tendency, SAVE, Roni Samuel, Eveliina Huuskonen, Vanamo, Kingdom Sound, Dani, Iiris & Lassi, Leo Brenner, Pietari Savolainen, Joonaz, Mikaveli, GFM, Samuli Vettenranta, Debi, King's Village (UK), Matt Popovits (USA), Park 7, NNS, Lukas Brenner, Maria Takaki, Joel Reinaru (EST), Kotiinpalajaat jpt. Suur tänu Toomkogudusele ja SLEY misjonäridele Kirsi Vimparile ja Liisa Rossile, kelle toel reis sai võimalikuks Toomkoguduse ja Toomkooli noortele.

Paul Randrüt ja Peeter Shultz

TEISIPÄEV, 24. DETSEMBER

kell 16:00 JÕULUMUUSIKA. Toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel, Maire Martinson (sopran), Kadri Ploompuu (orel).

kell 17:00 jõuluõhtu liturgiline JUMALATEENISTUS. Jõuluõhtu ehk jõululaupäev. Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu! Õpetaja Arho Tuhkru, õpetaja Joel Siim, stud theol Rene Paats, Riivo Sinijärv, toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel, organist Kadri Ploompuu.

KOLMAPÄEV, 25. DETSEMBER

kell 11:00 1. jõulupüha MISSA. Kristuse sündimise püha ehk 1. jõulupüha. Sõna sai lihaks. Peapiiskop emeeritus Andres Põder, õpetaja Arho Tuhkru, õpetaja Joel Siim, stud theol Rene Paats, organist Kadri Ploompuu, solist Lembit Tolga.

kell 17:00 Jõulupüha KONTSEERT. Ludmilla Kõrts (sopran), keelpillikvartett koosseisus Meelis Vahar, Sirje Müller, Kristiina Sillak ja Mati Leibak, Tatjana Lepnurm (harf), Kadri Ploompuu (orel).

NELJAPÄEV, 26. DETSEMBER

kell 12:00 2. jõulupüha SÕNAJUMALATEENISTUS. 2. jõulupüha. Esimärter Stefanose päev ehk tehvanipäev. Kristuse tunnistajad. Õpetaja Joel Siim, organist Piret Aidulo, Tallinna saarlaste segakoor Johanna Murakase juhatusel.

kell 14:00 JÕULUJUMALATEENISTUS Merivälja Pansionaadis. Õpetaja Joel Siim, stud theol Rene Paats, organist Piret Aidulo, Kaarli koguduse oktet Vexilla Regis.

kell 17:00 MUSICA HYMNIS - Kristuse sündimise püha muusikas

LAUPÄEV, 28. DETSEMBER

kell 12:00 ORELIPOOLTUND. Andres Uibo.

PÜHAPÄEV, 29. DETSEMBER

kell 11:00 MISSA, jõuluaja 1. pühapäev. Püha Perekond. Õpetaja Joel Siim, stud theol Rene Paats, organist Kadri Ploompuu.

TEISIPÄEV, 31. DETSEMBER

kell 15:00 Vana-aasta õhtu ORELIKONTSEERT. K. Ploompuu. Pilet 5€.

kell 17:00 Vana-aasta õhtu MISSA. Meie aeg on Issanda kätes. Õpetaja Joel Siim, stud theol Rene Paats, organist Piret Aidulo, solist Meelis Vahar (viul).

KOLMAPÄEV, 1. DETSEMBER

kell 12:00 Uue aasta SÕNAJUMALATEENISTUS. Õpetaja Arho Tuhkru, organist Kadri Ploompuu

NELJAPÄEV, 2. JAANUAR

kell 15:00 Uue aasta ORELIKONTSEERT. Kadri Ploompuu. Pilet 5€.

REEDE, 3. JAANUAR

kell 19:00 JÕULUKONTSEERT. Ansambel Orthodox Singers Valeri Petrovi juhatusel. Piletitega.

LAUPÄEV, 4. JAANUAR

kell 12:00 ORELIPOOLTUND. István Baráth (trompet), Kadri Ploompuu (orel).

PÜHAPÄEV, 5. JAANUAR

kell 11:00 MISSA, jõuluaja 2. pühapäev. Issanda templis. Peapiiskop Urmas Viilma, õpetaja Arho Tuhkru, õpetaja Joel Siim, toomkoguduse koor Laudate Dominum Veljo Reieri juhatusel, organist Piret Aidulo.

ESMASPÄEV, 6. JAANUAR

KELL 15:00 Uue aasta ORELIKONTSEERT. Piret Aidulo. Pilet 5 €.

Foto: Erik Peinar

Talvine leeripüha oli 2. advendil 8. detsembril Toomkirikus. Missal teenis peapiiskop Urmas Viilma, assisteerisid õpetaja Arho Tuhkru ja õpetaja Joel Siim, stud theol René Paats. Selle talve leerilasteks on Enge Selge, Eret Kuusk, Fred Sellenberg, Kaspar Kaljuvee, Reet Sarapuu ja Veiko Kriisk. Leerilapsed teenisid kaasa kirjakohtade ja kirikupalvete lugemisel. Lauluga kaunistasid naaberkoguduse Toompea Kaarli koguduse ansambel "Vexilla Regis" Piret Aidulo juhatusel

Head Tallinna Toomkoguduse liikmed!

Toomkoguduse õpetajana tahan teid tänada, sest alati on tunda, et meie koguduse liikmed oma liikmeannetustega toetavad ja kannavad kogudust.

Palume ka sellel aastal teie toetust. Olete ehk märganud, et sellest sügisest on restaureerimisel meie kiriku seinalühtrid. Teie abiga saab see ilus, mis on toomkirikus nii inimestes kui ajaloolises pärandis, kirkana nähtavaks.

TALLINNA PIISKOPLIKU TOOMKOGUDUSE panganumbrid:

SEB Pank EE401010022002639007. Panga kood BIC: EEUHEE2X